

Nevlastní integrál vlivem funkce

Lenka Příbylová

6. března 2007

Obsah

Definice - singularita v horní mezi 3

$\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$ 3

Definice - singularita v dolní mezi 10

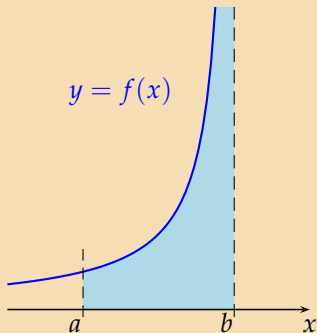
$\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$ 10

Definice - singularita uvnitř intervalu integrace 18

$\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$ 18

$\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$ 26

Definice - singularita v horní mezi

$$\int_a^b f(x) \, dx = \lim_{t \rightarrow b^-} \int_a^t f(x) \, dx = \lim_{t \rightarrow b^-} [F(t) - F(a)]$$

Najděte $\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$.

Najděte $\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$.

$$\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$$

V horní mezi má integrál singularitu vlivem funkce, protože pro $x = 1$ funkce není definovaná. Jde o výraz typu $\left\| \frac{1}{0} \right\|$. Nelze spočítat určitý integrál, protože v $x = 1$ neexistuje primitivní funkce.

Najděte $\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$.

$$\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx = \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{1-x} dx$$

Přepíšeme pomocí limitního přechodu v mezi. Pro všechna reálná t z levého okolí $x = 1$ je nyní integrál určitý,

Najděte $\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$.

$$\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx = \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{1-x} dx = \lim_{t \rightarrow 1^-} [-\ln |1-x|]_0^t$$

lze proto použít Newton-Leibnitzovu formuli.

Najděte $\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{1-x} dx = \lim_{t \rightarrow 1^-} [-\ln |1-x|]_0^t \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} (-\ln |1-t| + \ln 1)\end{aligned}$$

Dosadíme meze.

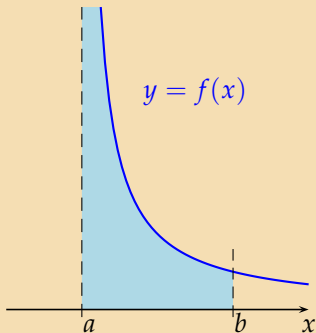
Najděte $\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^1 \frac{1}{1-x} dx &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{1-x} dx = \lim_{t \rightarrow 1^-} [-\ln |1-x|]_0^t \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} (-\ln |1-t| + \ln 1) = \infty\end{aligned}$$

Spočteme limitu. Integrál diverguje.

$$\lim_{t \rightarrow 1^-} \ln |1-t| = \ln |0^+| = \infty$$

Definice - singularita v dolní mezi

$$\int_a^b f(x) dx = \lim_{t \rightarrow a^+} \int_t^b f(x) dx = \lim_{t \rightarrow a^+} [F(b) - F(t)]$$

Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

$$\int_0^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx$$

V dolní mezi má integrál singularitu vlivem funkce, protože pro $x = 0$ funkce není definovaná. Jde o výraz typu $\left\| \frac{1}{0} \right\|$. Nelze spočítat určitý integrál, protože v $x = 0$ neexistuje primitivní funkce.

Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

$$\int_0^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx$$

Přepíšeme pomocí limitního přechodu v mezi. Pro všechna reálná t z pravého okolí $x = 0$ je nyní integrál určitý,

Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

$$\int_0^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\frac{x^{2/3}}{2/3} \right]_t^8$$

lze proto použít Newton-Leibnitzovu formuli.

Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx &= \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\frac{x^{2/3}}{2/3} \right]_t^8 \\ &= \frac{3}{2} \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\sqrt[3]{x^2} \right]_t^8\end{aligned}$$

Zjednodušíme zlomek. Konstantu lze vytknout až před limitu.

Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx &= \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\frac{x^{2/3}}{2/3} \right]_t^8 \\ &= \frac{3}{2} \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\sqrt[3]{x^2} \right]_t^8 = \frac{3}{2} \lim_{t \rightarrow 0^+} \left(4 - \sqrt[3]{t^2} \right)\end{aligned}$$

Dosadíme meze.

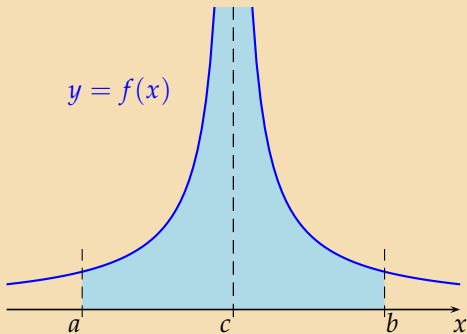
Najděte $\int_0^8 \frac{1}{x^{1/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx &= \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^8 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\frac{x^{2/3}}{2/3} \right]_t^8 \\ &= \frac{3}{2} \lim_{t \rightarrow 0^+} \left[\sqrt[3]{x^2} \right]_t^8 = \frac{3}{2} \lim_{t \rightarrow 0^+} \left(4 - \sqrt[3]{t^2} \right) = 6\end{aligned}$$

Spočteme limitu.

$$\lim_{t \rightarrow 0^+} \sqrt[3]{t^2} = 0$$

Definice - singularita uvnitř intervalu integrace

$$\int_a^b f(x) dx = \int_a^c f(x) dx + \int_c^b f(x) dx$$

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

$$\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$$

Integrál má singularitu uvnitř intervalu integrace. Funkce není definovaná pro $x = 1$. Nelze spočítat určitý integrál, protože zde funkce není ohraničená.

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

$$\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx = \int_0^1 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \int_1^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$$

Rozdělíme na dva nevlastní integrály s jednou singularitou.

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx &= \int_0^1 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \int_1^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \lim_{t \rightarrow 1^+} \int_t^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx\end{aligned}$$

Přepíšeme pomocí limitního přechodu v mezi. Pro všechna reálná t v levém resp. pravém okolí $x = 1$ jsou nyní integrály určité,

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx &= \int_0^1 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \int_1^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \lim_{t \rightarrow 1^+} \int_t^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \left[3\sqrt[3]{x-1} \right]_0^t + \lim_{t \rightarrow 1^+} \left[3\sqrt[3]{x-1} \right]_t^2\end{aligned}$$

lze proto použít Newton-Leibnitzovu formuli.

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx &= \int_0^1 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \int_1^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \lim_{t \rightarrow 1^+} \int_t^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \left[3\sqrt[3]{x-1} \right]_0^t + \lim_{t \rightarrow 1^+} \left[3\sqrt[3]{x-1} \right]_t^2 \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} (3\sqrt[3]{t-1} + 3) + \lim_{t \rightarrow 1^+} (3 - 3\sqrt[3]{t-1})\end{aligned}$$

Dosadíme meze.

Najděte $\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx$.

$$\begin{aligned}\int_0^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx &= \int_0^1 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \int_1^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \int_0^t \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx + \lim_{t \rightarrow 1^+} \int_t^2 \frac{1}{(x-1)^{2/3}} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} \left[3\sqrt[3]{x-1} \right]_0^t + \lim_{t \rightarrow 1^+} \left[3\sqrt[3]{x-1} \right]_t^2 \\ &= \lim_{t \rightarrow 1^-} (3\sqrt[3]{t-1} + 3) + \lim_{t \rightarrow 1^+} (3 - 3\sqrt[3]{t-1}) = 6\end{aligned}$$

Spočteme limity.

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

$$\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$$

Integrál má singularitu uvnitř intervalu integrace. Funkce není definovaná pro $x = 0$. Nelze spočítat určitý integrál, protože zde funkce není ohraničená.

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

$$\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx = \int_{-1}^0 \frac{1}{x} dx + \int_0^1 \frac{1}{x} dx$$

Rozdělíme na dva nevlastní integrály s jednou singularitou.

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

$$\begin{aligned}\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx &= \int_{-1}^0 \frac{1}{x} dx + \int_0^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} \int_{-1}^t \frac{1}{x} dx + \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^1 \frac{1}{x} dx\end{aligned}$$

Přepíšeme pomocí limitního přechodu v mezi. Pro všechna reálná t v levém resp. pravém okolí $x = 0$ jsou nyní integrály určité,

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

$$\begin{aligned}\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx &= \int_{-1}^0 \frac{1}{x} dx + \int_0^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} \int_{-1}^t \frac{1}{x} dx + \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} [\ln |x|]_{-1}^t + \lim_{t \rightarrow 0^+} [\ln |x|]_t^1\end{aligned}$$

lze proto použít Newton-Leibnitzovu formuli.

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

$$\begin{aligned}\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx &= \int_{-1}^0 \frac{1}{x} dx + \int_0^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} \int_{-1}^t \frac{1}{x} dx + \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} [\ln |x|]_{-1}^t + \lim_{t \rightarrow 0^+} [\ln |x|]_t^1 \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} (\ln |t| - \ln 1) + \lim_{t \rightarrow 0^+} (\ln 1 - \ln |t|)\end{aligned}$$

Dosadíme meze.

Najděte $\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx$.

$$\begin{aligned}\int_{-1}^1 \frac{1}{x} dx &= \int_{-1}^0 \frac{1}{x} dx + \int_0^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} \int_{-1}^t \frac{1}{x} dx + \lim_{t \rightarrow 0^+} \int_t^1 \frac{1}{x} dx \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} [\ln |x|]_{-1}^t + \lim_{t \rightarrow 0^+} [\ln |x|]_t^1 \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^-} (\ln |t| - \ln 1) + \lim_{t \rightarrow 0^+} (\ln 1 - \ln |t|)\end{aligned}$$

Spočteme limity.

$$\lim_{t \rightarrow 0^+} \ln |t| = -\infty$$

Integrál neexistuje.

KONEC